

1 Úvod

V termínu 23. 9. 2015 – 2. 10. 2015 provedla Česká školní inspekce v souladu s plněním Akčního plánu opatření pro výkon rozsudku D. H. a ostatní proti České republice z roku 2011 (a dle jeho pozdějších aktualizací), v návaznosti na požadavky Evropské komise a na základě Plánu hlavních úkolů České školní inspekce na školní rok 2015/2016 schváleného ministryní školství, mládeže a tělovýchovy **inspekční elektronické zjišťování**, jehož hlavním cílem bylo **identifikovat počet romských žáků vzdělávaných dle jednotlivých vzdělávacích programů základního vzdělávání**, tedy dle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (dále „RVP ZV“), Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání – přílohy upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením (dále „RVP ZV LMP“) a Rámcového vzdělávacího programu pro obor vzdělání základní škola speciální (dále „RVP ZŠS“). Součástí zjišťování byly také **dílní kontextové údaje** týkající se např. **překážek při zohledňování individuálních potřeb žáků** nebo **specifických forem podpory romských žáků**. Zjišťování bylo provedeno v souladu s § 174 odst. 2 písm. a) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů a bylo realizováno v podobě on-line elektronického dotazníku, který vyplňovali ředitelé škol.

Následně byly prováděny také různé formy kontroly směřující k posouzení důvěryhodnosti získaných dat, a to jak formou prezenční inspekční činnosti na místě (např. kontrola na základě srovnání vybraných informací získaných prostřednictvím elektronického zjišťování s informacemi uvedenými v zahajovacích výkazech Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy nebo kontrola správnosti zařazení žáků do jednotlivých vzdělávacích programů), tak formou komparace informací s dalšími zdroji, které jsou pro příslušná srovnání relevantní (např. objem financí čerpaných z rozvojového programu určeného na vzdělávání romských žáků či obdobných dotačních titulů). Školy, u nichž bylo rozhodnuto o provedení prezenční inspekční činnosti, byly vybrány po skončení inspekčního elektronického zjišťování na základě zjištěných nesouladů v informacích předávaných různým institucím a také ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a jeho statistickým útvarem. Po provedených kontrolách byly v případě potřeby provedeny korekce ve školami poskytnutých informacích a školy byly na případné nesoulady upozorněny. V rámci prezenční inspekční činnosti se neprokázal záměr vykazovat zkreslené informace, v případě rozdílů v informacích uváděných různým institucím šlo spíše o chybu či nedorozumění.

1.1

Cíle

Smyslem tohoto každoročně prováděného šetření je zjistit, jaký je aktuální počet romských žáků vzdělávaných v příslušných vzdělávacích programech, a porovnat stav se zjištěními z minulého školního roku. V kontextu výše zmíněného rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku z roku 2007 se Česká republika zavázala přijímat taková opatření, která povedou ke snižování konstatované diskriminace romských žáků ve vzdělávání. Těm je dle názoru soudu přisuzováno lehké mentální postižení (dále „LMP“) primárně kvůli jejich etnicitě a v důsledku toho jsou následně vzděláváni zejména dle programu pro žáky s lehkým mentálním postižením, aniž by k tomu byly relevantní pedagogicko-psychologické důvody. Aby bylo možné průběžně směřovat konkrétní opatření na podporu inkluзивity českého vzdělávacího systému či konkrétně na podporu vzdělávání romských žáků a jejich integrace do tzv. hlavního vzdělávacího proudu a aby také bylo možné posoudit dopady již přijatých opatření a intervencí, je nezbytně nutné vědět, kolik takových žáků se v systému nachází.